

Tajni podaci na meti zloupotreba

25.10.2012 | B92

Beograd -- Iako podaci iz medicinske dokumentacije, to jest zdravstvenih kartona moraju ostati tajna između lekara i pacijenata, to u praksi često nije tako, piše Danas.

Istraživanja pokazuju da su građani Srbije među najugroženijima u Evropi kada je u pitanju bezbednost ličnih podataka, a podaci iz medicinske dokumentacije, pored osnovnih ličnih podataka, često su prvi na udaru.

Slučajevi kada poslodavac pošalje zaposlene na sistematski pregled, a kasnije od lekara zahteva da obelodane kakve medicinske probleme imaju njegovi radnici, kao i situacija od pre dve godina, kada su dve medicinske sestre slučajno "upale" u elektronski zdravstveni karton pacijentkinje i saznale njene najličnije podatke, svakako su neki od drastičnih primera.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, podaci iz medicinske dokumentacije spadaju u podatke o ličnosti pacijenta i predstavljaju tajne podatke. Te podatke, prema ovom zakonu, dužni su da čuvaju svi zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici, kao i zaposleni u zdravstvenim ustanovama, bilo da se radi o privatnoj ili državnoj instituciji.

Rodoljub Šabić, poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, kaže za Danas da uvid u zdravstvene kartone pacijenata imaju samo pacijenti i nadležni zdravstveni radnici.

"U stvarnosti, bojim se da stvari ni izdaleka nisu tako jasne i funkcionišu na način koji podrazumeva ozbiljne rizike povrede privatnosti pacijenata. Zakoni kojima se uređuju evidencije u zdravstvu su još iz osamdesetih godina. Nove standarde zaštite preuzimamo sporo i više kozmetički nego stvarno. Najbolja ilustracija je to da su podaci o zdravstvenom stanju u Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti predviđeni kao takozvani naročito osetljivi

podaci, dakle podaci koji uživaju posebnu zaštitu. Međutim, konkretizacija te zaštite trebalo je da bude sprovedena uredbom Vlade Srbije, a sa donošenjem te uredbe kasni se skoro četiri godine. Posebna zaštita naročito osetljivih medicinskih podataka još uvek je samo mrtvo slovo na papiru", ukazuje Šabić.

Prema njegovim rečima, služba poverenika primila je veliki broj pritužbi koje se odnose na neovlašćen uvid u zdravstveni karton, a prvi slučaj za koji je neko u Srbiji kažnjen zbog nedozvoljene obrade podataka ličnosti, tiče se upravo nedopuštene obrade zdravstvenih podataka.

"Kazna je izrečena u prekršajnom postupku koji je pokrenut po zahtevu poverenika, a u pitanju je bio jedan privatni dom zdravlja. Naravno, bilo je i drugih nadzora, upozorenja, postupaka. Kao najmarkantniju pomenuo bih akciju nadzora koja je sprovedena u svim ustanovama za transfuziju krvi u Srbiji. Tokom nadzora ustanovljen je popriličan broj tehničkih, organizacionih i drugih nedostataka u zaštiti podataka. Na upozorenje koje sam izrekao tim ustanovama one su reagovalе kako valja i značajan broj tih nedostataka je otklonjen, a zaštita podataka o ličnosti dobrovoljnih davalaca krvi unapređena", ističe Šabić.

Da podaci o zdravstvenom stanju pacijenata često mogu biti predmet zloupotrebe, saglasan je i **Dragan Cvetić, predsednik Sindikata lekara i farmaceuta.**

"Uvid u zdravstvene kartone pacijenata smeju da imaju samo lekari i pacijenti. Međutim, to u praksi često nije tako. Zdravstveni kartoni se čuvaju u takozvanim kartotekama i u mnogim domovima zdravlja u te prostorije ulazi veliki broj ljudi i sva dokumentacija im je nadohvat ruke. Takođe, postoje i slučajevi kada Republički fond za zdravstveno osiguranje obavlja kontrolu potrošnje lekova. Nadležni iz fonda dođu, uzmu određen broj kartona i proveravaju koje je lekove pacijentima propisivao. Njihovi postupci su navodno zakonski, ali ipak mogu naneti štetu", naglašava Cvetić za Danas.

Kada je reč o prisustvu stažista i studenata medicine prilikom pregleda, on ističe da "budući lekari moraju da uče i da steknu praksu", ali i to samo uz saglasnost pacijenta.

"Da bi postali dobri lekari, studenti moraju imati kontakt sa pacijentima. Međutim, i to je moguće samo uz saglasnost pacijenta, a oni su dužni da podatke čuvaju kao tajne", objašnjava Cvetić.

Izuzeci

Zdravstveni radnici mogu biti oslobođeni dužnosti čuvanja podataka samo na osnovu pismenog ili drugog jasnog i nedvosmislenog pristanka pacijenta ili na osnovu odluke suda. U izuzetnim slučajevima, ukoliko pacijent nije dao pristanak, nadležni zdravstveni radnik može da saopšti podatke o zdravstvenom stanju pacijenta punoletnom članu porodice ukoliko je to neophodno radi izbegavanja zdravstvenog rizika po njega.